

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2002. aasta määruse nr 205 „Rahvusvaheliseks liikluseks avatud piiripunktid“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse riigipiiri seaduse § 10 lõike 4 alusel.

Eelnõuga muudetakse Narva-1 piiripunkti lahtiolekuaega. Narva-1 piiripunkt on rahvusvaheliseks liikluseks avatud maantee piiripunkt, kus teostatakse piirikontrolli ööpäev ringi. Pärast eelnõu jõustumist on Narva-1 piiripunktis võimalik riigipiiri ületada kell 07.00–23.00. Lahtiolekuaja muutmine on ajendatud Ivangorodi piiripunkti ümberehitustöödest, mis on põhjustanud piiriületuste vähenemise öisel ajal.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusnõunik Kaspar Lepper (kaspar.lepper@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja toimetatakse keeleliselt pärast eelnõu kooskõlastamist eelnõude infosüsteemis.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu, Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2002. aasta määruse nr 205 „Rahvusvaheliseks liikluseks avatud piiripunktid“ (edaspidi *kehtiv määrus*) redaktsiooni RT I, 09.11.2022, 20.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Esimeses paragrahvis kehtestatakse kehtiva määruse lisa 1 uues sõnastuses ja teises paragrahvis nähakse ette jõustumise tähtaeg.

Piiripunktid on piirikontrolli eesmärgil rahvusvaheliseks liikluseks avatud maanteelõigu või veekogu, raudtee- või lennujaama, jõe-, järve- või meresadama ehitise ja territooriumi piiratud ja tähistatud osad. Eelnõu eesmärk on muuta Narva-1 piiripunkti lahtiolekuaega.

Venemaa Föderatsioon alustas 01.02.2024 Ivangorodi piiripunktis ümberehitustöid ning sellega seoses ei ole võimalik Narva-1 piiripunkti kaudu sõidukitega piiri ületada. Jalakäijatele on piiriületus võimalik. Eelnõu kohaselt võimaldatakse piiriületus Narva-1 piiripunkti kaudu kell 07.00–23.00. Eelnõu väljatöötamisel on lähtutud sellest, et Ivangorodi piiripunkti ümberehitustööd on öisel ajal piiriületajate arvu oluliselt vähendanud. Seetõttu on Politsei- ja Piirivalveametil (edaspidi *PPA*) ning Maksu- ja Tolliametil (edaspidi *MTA*) võimalik osa töötajaid öisel ajal mujal tõhusamalt rakendada.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirjade¹ (edaspidi *Schengeni piirieskirjad*) artikli 5 lõike 2 kohaselt võib lubada piiriületust piiripunkti kindlaksmääratud lahtiolekuaegadest erineval ajal, kui tegu on erivajadusega või ettenägematu hädaolukorraga Schengeni piirieskirjade tähenduses. Eelnõu

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad). – [ELT L 77, 23.3.2016, lk 1–52](#).

ei mõjuta erivajadusega juhtumite puhul piiriületuse lubamist öisel ajal, sest Narva-1 piiripunktis tagatakse PPA kohalolek. Põhimõttes otsustab piirikontrolli teostav asutus igakordselt objektiiivsete asjaolude alusel, kas tegu on Schengeni piirieskirjade mõttes erivajaduse või ettenägematu hädaolukorraga. Igal juhul on liikmesriikide piirivalveasutustel Schengeni piirieskirjade rakendamisel lai kaalutusruum.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu sise- ja välispiiride ületamisele kohaldatakse Schengeni piirieskirju, mille artikli 39 lõike 1 punkti b kohaselt tuleb Euroopa Komisjoni tehtud muudatusest teavitada.

4. Määruse mõjud

Tabel 1. Riigipiiri ületamine Narva-1 piiripunktis jaanuaris 2024

Kellaeg	Sisenemine	Väljumine	Kokku
07.00–23.00	82 376	62 760	145 136
23.00–07.00	13 254	12 549	25 803
			170 939

Allikas: PPA

Enne Ivangorodi piiripunkti sulgemist sõidukitele moodustas öisel ajal piiriületus 15,1% kõikidest piiriületustest. Ühes ööpäevas keskmiselt ületas öisel ajal riigipiiri 832 isikut.

Tabel 2. Riigipiiri ületamine Narva-1 piiripunktis veebruaris 2024

Kellaeg	Sisenemine	Väljumine	Kokku
07.00–23.00	48 374	47 270	95 644
23.00–07.00	4715	8349	13 064
			108 708

Allikas: PPA

Ühe kalendrikuu võrdluses on pärast Ivangorodi piiripunkti sulgemist sõidukitele öisel ajal piiriületajate osakaal mõnevõrra vähenenud ja moodustas veebruaris 12% kõikidest piiriületajatest. Ühes ööpäevas keskmiselt ületas öisel ajal riigipiiri 450 isikut. Seega vähenes öisel ajal riigipiiri ületajate arv võrreldes jaanuari ühe ööpäeva keskmisega 45,9%.

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju

Sihtrühm: isikud, kes ületavad riigipiiri pereliikmete külastamiseks, töötamiseks, sisseostude tegemiseks või muudel põhjustel Narva-1 piiripunkti kaudu.

Mõju ulatus: mõju täpne ulatus ei ole teada, kuid on pigem väike. Võib eeldada, et piiriületuseks teise kellaaja valimine ei nõua kohalikelt elanikelt sihiteadlikku kohanemist, 2022. aasta lõpus ümberehitustöödeks suletud Narva-2 piiripunkt oli samuti avatud ainult jalakäijate piiriületuseks ning öisel ajal suletud.

Mõju avaldumise sagedust ei saa täpselt määrata, sest PPA ei kogu isikustatud statistikat selle kohta, millisel kellaajal konkreetsed isikud riigipiiri ületavad. Kui regulaarselt piiri ületav isik teeb seda ühel juhul kümnest öisel ajal, siis on mõju avaldamise sagedus temale väike, kuid võib olla suur isikule, kes ületab riigipiiri ainult öisel ajal.

Mõjutatud sihtrühma suurus on keskmine, 12% kõikidest piiriületajatest Narva-1 piiripunktis.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike, sest võimalikku ebasoovitavat mõju ei kaasne.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: PPA ning MTA

Mõju ulatus: mõju ulatus on väike. Muudatus võimaldab PPA-l ja MTA-l oma ressursse ümber planeerida, kuid piiripunkti öösel täielikult ei suleta, jätkuvalt tagatakse piiripunkti valve ning valmisolek lahendada erandlikke olukordi. PPA-l ja MTA-l ei teki kellaajalise muudatusega seondult kohanemiskulusi.

Mõju avaldumise sagedus on väike, PPA ja MTA kohalolu on vajalik ja öisel ajal.

Mõjutatud sihtrühma suurus võrreldes PPA ja MTA ametnike arvuga on väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike, sest võimalikku ebasoovitavat mõju ei kaasne.

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Sihtrühm: ettevõtted, kes toimetavad isikuid üle riigipiiri öisel ajal. Siseministriumile teadaolevalt vähem kui viis Eesti ettevõtet.

Mõju ulatus: mõju ulatus on väike, kuid vedajatel tuleb sõidugraafikutes teha muudatusi.

Mõju avaldumise sagedus on väike, vedajad peavad sõidugraafikud ühekordselt ümber tegema.

Mõjutatud sihtrühma suurus on väike, Venemaa Föderatsiooni

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine, sest kaasnev mõju on pigem negatiivse iseloomuga. Kui riigipiiri ei ole võimalik öisel ajal ületada, tuleb teha sõidugraafikutes muudatusi ja reisijate arv võib väheneda.

Kokkuvõttes tuleb arvestada, et riik on järjepidevalt soovitanud Venemaa Föderatsiooni reisimist täielikult vältida, muu hulgas põhjusel, et julgeolekukaalutlustel võib olla vajalik piiripunktide viivitamatu sulgemine ning Eestisse harjumuspärase teekonna kaudu naasmine ei ole võimalik. Seega võib eeldada, et Venemaa Föderatsiooni reisijad ja nende vedajad on kõikidest riskidest teadlikud ning reisivad Venemaa Föderatsiooni tungival vajadusel. Seetõttu ei pruugi Narva-1 piiripunkti öine sulgemine olla ülemäära koormav, sest hädavajaliku reisi teeb reisija ka muul ajal ning võib suurendada reisijate arv päevasel ajal. Igal juhul on Vabariigi Valitsusel Narva-1 piiripunkti öiseks sulgemiseks kaalukad põhjused ning eeskätt tuleks Venemaa Föderatsiooni reisimist vältida. Kui see ei ole võimalik, saab riigipiiri ületada Narva-1 piiripunkti kaudu iga päev kell 07.00–23.00. Jätkuvalt on Luhamaa ja Koidula piiripunktid avatud ööpäevaringseks piiriületuseks.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvelisi lisakulusid ega -tulusid. PPA ega MTA ei vähenda töötajate arvu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. mail 2024. aastal.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. aasta määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 6 lõike 1 kohaselt eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile, Rahandusministriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministriumile ja Välisministriumile ning arvamuse avaldamiseks PPA-le, MTA-le, Kaitsepolitseiametile ja Narva Linnavalitsusele.